

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Departementet

Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug
og Fiskeri

Den 3. december 2012

Sagsnr.: 99

./.

Vedlagt fremsendes til udvalgets orientering grundnotat om forslag til Kommissionens forordning (EU) om ændring af Kommissionens forordning 432/2012 af 16. maj 2012 om fastlæggelse af en liste over andre tilladte sundhedsanprisninger af fødevarer end dem, der henviser til en reduceret risiko for sygdom og til børns udvikling og sundhed (komité-sag).

Forslaget forventes sat til afstemning på møde i Den Stående Komité for Fødevarekæden og Dyresundhed (SCoFCAH) den 10. december 2012.

En vedtagelse af forslaget vurderes samlet set at ville påvirke beskyttelsesniveauet i Danmark i negativ retning.

Regeringen tilslutter sig forslaget, men lægger dog afgørende vægt på, at anprisningen vedrørende fruktose tages ud af forslaget, samt at der for anprisningen vedrørende glykæmiske kulhydrater indføres et krav i anprisningens betingelser for anvendelse om, at anprisningen alene kan anvendes på produkter, der overholder ernæringsanprisningen ”ikke tilsat sukker”.

Med venlig hilsen

Hanne Lauger

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Fødevarestyrelsen, Ernæring/Fødevareenheden/EU-
enheden

Sagsnr.: 2012-27-221-01522/Dep.sagsnr. 16039

Den 30. november 2012

FVM 100

GRUNDNOTAT TIL FOLKETINGETS EUROPAUDVALG

om forslag til Kommissionens forordning (EU) om ændring af Kommissionens forordning 432/2012 af 16. maj 2012 om fastlæggelse af en liste over andre tilladte sundhedsanprisninger af fødevarer end dem, der henviser til en reduceret risiko for sygdom og til børns udvikling og sundhed (komitésag)

KOM-dokument foreligger ikke

Resumé

Kommissionen har fremsendt forslag om ændring af Kommissionens forordning 432/2012 af 16. maj 2012 om fastlæggelse af en liste over andre tilladte sundhedsanprisninger af fødevarer end dem, der henviser til en reduceret risiko for sygdom og til børns udvikling og sundhed. To af de foreslåede anprisninger vurderes at være i modstrid med almindeligt anerkendte kostanbefalinger. En vedtagelse af forslaget vurderes samlet set at ville påvirke beskyttelsesniveauet i Danmark i negativ retning. Regeringen tilslutter sig forslaget, men lægger dog afgørende vægt på, at anprisningen vedrørende fruktose tages ud af forslaget, samt at der for anprisningen vedrørende glykæmiske kulhydrater indføres et krav i anprisningens betingelser for anvendelse om, at anprisningen alene kan anvendes på produkter, der overholder ernæringsanprisningen "ikke tilsat sukker".

Baggrund

Kommissionen har fremsendt forslag til forordning om ændring af Kommissionens forordning 432/2012 af 16. maj 2012 om fastlæggelse af en liste over andre tilladte sundhedsanprisninger af fødevarer end dem, der henviser til en reduceret risiko for sygdom og til børns udvikling og sundhed.

Forslaget er fremsat med hjemmel i artikel 13, stk. 3 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1924/2006 af 20. december 2006 om ernærings- og sundhedsanprisninger af fødevarer (anprisningsforordningen).

Forslaget behandles efter en forskriftsprocedure med kontrol i Den Stående Komité for Fødevarekæden og Dyresundhed (SCoFCAH). Hvis der er kvalificeret flertal for forslaget, fore-

lægger Kommissionen forordningen for Rådet og Europa-Parlamentet, der udtaler sig med henholdsvis kvalificeret og absolut flertal inden for 3 måneder. Kommissionen vedtager forslaget, såfremt Rådet og Europa-Parlamentet tilslutter sig forslaget eller ikke har udtalt sig inden for tidsfristen. Opnås der ikke kvalificeret flertal i Den Stående Komité for Fødevarer og Dyresundhed (SCoFCAH), forelægger Kommissionen sagen for Rådet og Europa-Parlamentet, der udtaler sig med henholdsvis kvalificeret og absolut flertal inden for 2 måneder. Kommissionen vedtager forslaget, såfremt Rådet og Europa-Parlamentet tilslutter sig forslaget eller ikke har udtalt sig inden for tidsfristen.

Forslaget forventes sat til afstemning på møde i Den Stående Komité for Fødevarer og Dyresundhed (SCoFCAH) den 10. december 2012.

Nærhedsprincippet

Der er tale om gennemførelsesforanstaltninger til en allerede vedtaget retsakt. Det er derfor regeringens vurdering, at det følger heraf, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Formål og indhold

Formålet med det foreliggende forslag er at godkende 12 sundhedsanprisninger inden for kategorien af ”andre end dem, der henviser til en reduceret risiko for sygdom og børns udvikling og sundhed”, nærmere bestemt en tilføjelse til fællesskabslisten over tilladte sundhedsanprisninger (artikel 13 listen), der henvises til i artikel 13, stk. 3, i anprisningsforordningen.

Godkendelse af sundhedsanprisningerne sker på baggrund af en videnskabelig vurdering foretaget af Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet (EFSA).

Forordningen foreslås at træde i kraft 6 måneder efter offentliggørelse i EU-tidende, for at give virksomhederne tid til at tilpasse sig reglerne, herunder overholdelse af forbuddet mod at anvende de anprisninger, der ikke godkendes.

Der er tale om forslag til godkendelse af følgende anprisninger:

- *Consumption of alpha-cyclodextrin as part of a starch-containing meal contributes to the reduction of the blood glucose rise after that meal [Indtagelse af alpha-cyclodextrin som en del af et stivelsesholdigt måltid bidrager til at begrænse stigningen i blodsukkerniveauet efter måltidet]*
- *Caffeine contributes to an increase in endurance performance [Koffein bidrager til en øget udholdenhed]*
- *Caffeine contributes to an increase in endurance capacity [Koffein bidrager til en forøgelse af udholdenheds kapacitet]*
- *Caffeine contributes to a reduction in the rated perceived exertion/effort during endurance exercise [Koffein bidrager til en reduktion i den nominelle opfattede af anstrengelse ved udholdenhedstræning]*

- *Caffeine helps to increase alertness [Koffein bidrager til øget årvågenhed]*
- *Caffeine helps to improve concentration [Koffein hjælper til at forbedre koncentrationen]*
- *DHA contributes to the maintenance of normal blood triglyceride levels [DHA bidrager til at vedligeholde et normalt triglyceridniveau i blodet]*
- *DHA and EPA contribute to the maintenance of normal blood pressure [DHA og EPA bidrager til at vedligeholde et normalt blodtryk]*
- *DHA and EPA contribute to the maintenance of normal blood triglyceride concentrations [DHA og EPA bidrager til at vedligeholde et normalt triglyceridniveau i blodet]*
- *Dried plums/prunes contribute to normal bowel function [Tørrede blommer/svesker bidrager til normal tarm funktion]*
- *Consumption of foods containing fructose leads to a lower blood glucose rise compared to foods containing sucrose or glucose [Indtag af fødevarer, der indeholder fructose bidrager til at begrænse stigningen i blodsukker niveauet sammenlignet med fødevarer, der indeholder sukrose eller glucose]*
- *Glycaemic carbohydrates contribute to the maintenance of normal brain function [Glykæmiske kulhydrater bidrager til at vedligeholde en normal hjernefunktion]*

Udtalelser

Europa-Parlamentet vil få forelagt forslaget som et led i forskriftsproceduren med kontrol.

Gældende dansk ret

Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1924/2006 af 20. december 2006 om ernærings- og sundhedsanprisninger af fødevarer er direkte gældende i Danmark og de øvrige medlemsstater.

Konsekvenser

Forslaget vurderes ikke at have statsfinansielle eller samfundsøkonomiske konsekvenser, og har ikke administrative konsekvenser for erhverv eller myndigheder.

DTU Fødevarerinstitutionen har løbende været inddraget i en vurdering af Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) konklusioner for så vidt angår det videnskabelige grundlag, og har således været løbende inddraget i de drøftelser, der har været på ekspertniveau forud for Kommissionens endelige fremlæggelse af forslaget. To af de foreslåede anprisninger, vedrørende fructose og glykæmiske kulhydrater, vurderes at være i modstrid med almindeligt anerkendte kostanbefalinger.

En vedtagelse af forslaget vurderes samlet set at ville påvirke beskyttelsesniveauet i Danmark i negativ retning.

Høring

Forslaget har været i høring på høringsportalen. Der er indkommet følgende bemærkninger:

Biodynamisk Forbrugersammenslutning påpeger, at forslaget er et angreb på den danske befolknings elementære sundhed. Organisationen påpeger blandt andet, at koffein direkte er et drug, samt at det bringer ubalance i rytmen mellem lunge og hjerte. Organisationen bemærker videre, at det ude af trit med virkeligheden i en travl hverdag, at nogle af anprisningerne kun må bruges på produkter til voksne, fordi børn umiddelbart vil spise det samme som voksne, fordi man ikke laver forskellig mad til generationerne i en familie. Med hensyn til anprisningen vedrørende blodtryk, stiller organisationen spørgsmålstejn ved, om ikke det anpriste produkt er farligt for de personer, der har for lavt blodtryk i forvejen. Med hensyn til anprisningen vedrørende glykæmiske kulhydrater og normal hjernefunktion anfører organisationen, at anprisningen lyder foruroligende.

Bryggeriforeningen anfører, at de er enige i den foreslåede betingelse om, at anprisningerne "Caffeine helps to increase alertness" og "Caffeine helps to improve concentration" skal kunne bruges på fødevarer, der indeholder mindst 75 mg koffein pr. portion. Bryggeriforeningen kan ligeledes tilslutte sig, at anprisningerne kun må anvendes til fødevarer, der ikke er målrettet børn, idet dette er i overensstemmelse med reglerne om, at drikkevarer med højt koffeinindhold skal mærkes med "Højt koffeinindhold. Anbefales ikke til børn eller gravide eller ammende kvinder".

Bryggeriforeningen anfører herudover, at de ikke kan tilslutte sig den foreslåede betingelse: "In order to bear the claim information shall be given to the consumer not to exceed a daily intake of 300 mg of caffeine", idet Bryggeriforeningen ikke mener, at der er videnskabeligt belæg for at fastsætte en grænse på 300 mg for den generelle voksne befolkning. Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet (EFSA) har blandt andet refereret til Den Videnskabelige Fødevarekomité (SCF), der i 1999 og 2003 har konkluderet, at det er målgruppen gravide, der bør indtage mindre end 300 mg koffein pr. dag. Bryggeriforeningen foreslår i forlængelse heraf at ændre betingelsen om at informere forbrugeren om ikke at indtage mere end 300 mg koffein pr. dag, således at der i stedet indsættes en betingelse om, at fødevarer mærkes med for eksempel "In order to bear the claim information shall be given to the consumer to consume the food in moderation."

DI Fødevarer anbefaler, at Danmark støtter den foreslåede udvidelse af artikel 13 listen, og ser listen som en sejr for forbrugerbeskyttelsen i Europa, og et vigtigt skridt i bestræbelserne på at harmonisere brugen af sundhedsanprisninger i Europa. DI Fødevarer finder det især glædeligt, at listen indeholder anprisninger om koffein, som de især finder relevante for sportsprodukter. DI Fødevarer peger generelt på, at der skal være tungtvejende grunde til at afvise en anprisning, når Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet (EFSA) har fundet videnskabelig evidens for, at den er sand. DI Fødevarer hæfter sig ved, at det må være op til den enkelte forbruger selv at afgøre, hvad der er relevant. DI Fødevarer peger på, at forbrugerne efterspørger individuelle løsninger, der passer til deres livsstil, og at sundhedsanprisninger fremover vil være vigtige pejlemærker for forbrugerne i forhold til at træffe sundere valg, der er relevante for den enkelte.

Det fremgår af samtlige høringsvar, at den fastsatte høringsfrist er uacceptabel.

Med hensyn til Bryggeriforeningens bemærkninger om, at der ikke er videnskabeligt belæg for en henvisning til at fastsætte en grænse på 300 mg for den generelle voksne befolkning, bemærker Fødevarestyrelsen, at det er korrekt, at Den Videnskabelige Fødevarekomité (SCF) inkluderer gravide i deres vurdering, hvoraf det fremgår, at indtag ikke bør overstige 300 mg /dag. Det kan ikke udelukkes, at de to anprisninger vedrørende koffein, hvor der i anprisningernes betingelse for anvendelse er indført et krav om, at forbrugeren skal informeres om ikke at overskride et indtag på 300 mg koffein pr. dag, også kan henvende sig til gravide. Den pågældende information vurderes derfor at være relevant for den generelle befolkning, inklusive gravide.

Regeringens foreløbige generelle holdning

Det er regeringens generelle holdning, at en godkendelse af en sundhedsanprisning i overensstemmelse med anprisningsforordningen bør bygge på et solidt videnskabeligt grundlag. Regeringen finder det endvidere væsentligt, at anprisninger ikke er i modstrid med almindeligt anerkendte kostanbefalinger.

Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) har for de pågældende sundhedsanprisninger konkluderet, at der er en tilstrækkelig videnskabelig dokumenteret sammenhæng mellem det pågældende stof eller fødevarer og den anpriste effekt. Den Europæiske Fødevarerikkerhedsautoritet (EFSA) har imidlertid ikke vurderet, hvorvidt anprisningerne er i modstrid med almindeligt anerkendte kostanbefalinger. Dette er et håndteringsmæssigt anliggende.

Det er regeringens holdning, at etablering af en fællesskabsliste over godkendte sundhedsanprisninger (artikel 13 listen) er vigtig for at implementere forordningens bestemmelser og for at opnå en harmonisering på området. Dette gælder dermed også tilføjelsen af anprisninger til listen.

Når det gælder anprisningerne vedrørende koffein, er der i høringsvar peget på, at der er tale om et stof, som kan have negative sundhedsmæssige konsekvenser. Regeringen finder imidlertid, at de betingelser, der er sat for anvendelse af anprisningerne, hvor man pålægges at informere forbrugerne om, at man ikke skal overstige 300 mg koffein pr. dag, har til formål at oplyse forbrugeren om ikke at indtage koffein i større mængder, end det er vurderet sundhedsmæssigt forsvarligt.

Regeringen finder det væsentligt, at der ikke opføres anprisninger på listen, der er i modstrid med almindeligt anerkendte kostanbefalinger, og som dermed vil føre til en forringelse af beskyttelsesniveauet for den danske forbruger.

Det er regeringens holdning, at det følger af anprisningsforordningen, at man ikke må fremhæve gavnligheden af en specifik fødevarer eller bestanddel af en fødevarer, hvis dette er i modstrid med de generelt accepterede kostanbefalinger. Regeringen finder det således vildledende at godkende anprisninger, der opfordrer til øget indtag af eksempelvis sukker, fedt og salt. Kun i særlige tilfælde og for særlige gruppers behov vil det være legitimt at anvende sådanne anprisninger. Et eksempel på en legitim anvendelse kunne være betydningen af salt for elektrolytbalancen ved ekstrem sport, idet de generelle kostanbefalinger opfordrer til minimumsindtag af salt.

Kommissionen har i forbindelse med artikel 13 listen anerkendt, at anprisninger ikke må stride mod generelt accepterede ernærings- og sundhedsprincipper. I forbindelse med vedtagelsen af artikel 13 listen foreslog Kommissionen således, at to anprisninger vedrørende henholdsvis natrium og fedt ikke skulle godkendes. Det er regeringens holdning, at også anprisninger, der kan føre til øget indtag af sukker kan have en negativ effekt på sundheden, og er direkte i strid med kostrådene.

Med hensyn til anprisningen vedrørende fruktose, er det ikke sundhedsmæssigt forsvarligt at fremhæve fruktose som værende mere gavnligt end glukose og sukrose. Dette skyldes, at et højt indtag af fruktose i sig selv kan have en negativ effekt på sundheden for visse befolkningsgrupper. Dette fremgår af Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritets (EFSA) videnskabelige vurdering af anprisningen.

Dertil kommer, at det af de foreslåede betingelser for anvendelse fremgår, at anprisningen skal kunne anvendes på produkter, hvor indholdet af glucose og/eller sukrose er reduceret således, at reduktionen er i overensstemmelse med ernæringsanprisningen ”reduceret [navn på næringsstof]”. Denne betingelse for anvendelse er meget problematisk, fordi den kan så tvivl om, hvorvidt ernæringsanprisningen ”reduceret glucose/sukrose” er i overensstemmelse med anprisningsforordningen. Ifølge reglerne kan ernæringsanprisninger kun anvendes, hvis de er gavnlige. I den sammenhæng skal det bemærkes, at det ikke er gavnligt at reducere de enkelte sukkerarter (for eksempel glucose eller sukrose). Det, der er videnskabelig evidens for er, at det er gavnligt at reducere det totale indhold af sukker.

Med henvisning til ovenstående, kan regeringen ikke støtte en vedtagelse af anprisningen vedrørende fruktose.

Anprisningen vedrørende glykæmiske kulhydrater vil med de foreslåede betingelser for anvendelse kunne anvendes på alle typer fødevarer med et indhold af glykæmiske kulhydrater på 19,5 g pr. portion. Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet (EFSA) har i forbindelse med diskussioner i Kommissionens ekspertgruppe af flere omgange forklaret, at anprisningen dermed vil kunne bruges på både stivelsesholdige produkter som kartofler og pasta, men også på frugt og ren sukker. Anprisningen vil klart være vildledende og i strid med de generelle kostanbefalinger, hvis den anvendes på produkter, der består af eller er tilsat sukker.

Med henvisning til ovenstående kan regeringen alene støtte en vedtagelse af anprisningen, såfremt det tilføjes i betingelserne for anvendelse, at anprisningen kun kan benyttes på produkter, der overholder ernæringsanprisningen ”ikke tilsat sukker” samt at følgende krav dermed fjernes: ”When the claim is used on foods with added sugars, information shall also be given to the consumer that intake of added sugars shall not exceed 10 % of the total daily energy intake (=50g/day).” [Når anprisningen anvendes på fødevarer med tilsat sukker, skal forbrugeren informeres om, at indtagelse af tilsat sukker ikke må overstige 10 % af det samlede daglige energiindtag (= 50g/day).]

Regeringen kan tilslutte sig forslaget, men lægger dog afgørende vægt på, at anprisningen vedrørende fruktose tages ud af forslaget, samt at der for anprisningen vedrørende glykæmiske kulhydrater indføres et krav i anprisningens betingelser for anvendelse om, at anprisningen alene kan anvendes på produkter, der overholder ernæringsanprisningen ”ikke tilsat sukker”.

Generelle forventninger til andre landes holdninger

Man er fra dansk side ikke bekendt med offentlige tilkendegivelser om forslaget i andre medlemsstater.

Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.